

Het tij valt niet te keren voor de blauwe kiekendief

Misschien nog een jaartje, of anders twee, maar veel langer kan het niet duren, dan is de blauwe kiekendief als broedvogel na dik een halve eeuw weer verdwenen uit Nederland. Ons land zal vanaf dan een beetje minder mooi zijn.

Ik weet met mijn 37 lentes niet beter dan dat de blauwe kiek er als broedvogel bij hoort. Mijn eerste zag ik op vogelvakantie in de duinen op Texel in de jaren negentig; inmiddels ben ik boswachter van datzelfde duingebied namens Staatsbosbeheer. Ik begon hier drie jaar geleden met een paartje of vier. Nu is er nog maar één nest met vijf jongen. In heel Nederland broedden in 2024 slechts drie paar! Zelfs visarenden zijn tegenwoordig algemener.

Ondanks alle adviezen van onderzoekers aan beheerders lukt het niet om de dalende trend te laten keren. We weten inmiddels wel een aantal zaken. De smalste flessenhals zit in de overwinteringsgebieden, zowel in agrarisch Nederland als elders op de akkers in Europa. Vrijwel geen enkele jonge vogel haalt het tot een volgend voorjaar. Verder zijn de blauwe kiekendieven op Texel gek op verruigde duinvalleien, waar ze graag noordse woelmuizen eten. Deze prooien zijn op hun beurt ook gek op de meer verruigde gebiedjes, maar dat is nou niet bepaald een natuurdoel waar we als duinbeheerders naar streven. Valleien vol ruigte met duinriet en duinroos zijn misschien aantrekkelijk voor noordse woelmui-

zen en blauwe kieken, voor overige duinbewoners biedt het niet veel. In een paar dingen proberen we met maatwerk wel te voorzien, want zo'n zeldzame roofvogel is niet vrijblijvend opgenomen in beheeropgaves van Natura 2000. We hebben instandhoudingsverplichtingen. Zo zijn we voorzigtiger met grote grazers in het duin en zetten we linten, touwtjes en bordjes op plekken waar opdringerige natuurfotografen blauwe kiekendieven op de huid zitten met hun apparatuur. Dat laatste neemt toe, zeker nu de soort zo zeldzaam is geworden. Texel promoten als vogeleiland heeft ook zo zijn nadelen; de liefhebbers zijn er daardoor altijd en overal.

Deze zomer was ik bij het unieke moment dat drie jonge mannetjes blauwe kiekendief een kleine zender op hun rug kregen. Geheel onverwacht doopten vogelonderzoekers Lieuwe Dijkse van Sovon en Almut Schlaich van Grauwe Kiekendief - Kenniscentrum Akkervogels, één van deze jonge vogels met mijn naam. Een dikke week later krijg ik al bericht. Thomas lag in het duin en de zender reageerde niet meer. Mogelijk had de vogel een aanvaring met 'iets', want er zat een breuk in zijn vleugel. Actiera-

dius: 42 meter vanaf het nest; een tripje van niets.

Natuurlijk, vogels gaan dood en als alle jonge kiekendieven zouden overleven zouden we de soort snel zat worden. Maar dit sterfgeval levert ook een beetje een machteloos gevoel op. Vrijwel geen jonge blauwe kiekendief overleeft nog het eerste levensjaar. De ene keer is het een plensbui, dan weer een havik, zelfs de ziekte het geel zorgde vorig jaar voor slachtoffers onder de kiekendieven. Allemaal zaken die kunnen gebeuren als een populatie robuust en sterk is, maar dat is met de blauwe kiekendieven in West-Europa bepaald niet aan de orde. Het is zo ongelofelijk zonde en tegelijk zo lastig te keren. Een soort zien verdwijnen is een pijnlijke ervaring.

Thomas van der Es

*Senior boswachter ecologie
Staatsbosbeheer Texel*

“Thomas lag in het duin en de zender reageerde niet meer”